

”Vem vill vara vår budbärare?”

Profetens kallelse bygger på en dunkel men underbar kombination av förutbestämmelse och ett jakande mänskligt gensvar. Det finns en tvingande kraft i profetuppgdraget, som är svår att motstå. Vi kan undra om det är så att Gud övertalar sina profeter att säga ja – eller det är så att han övertygar dem? Mose stretar emot, men Herren hänvisar till att Aron, Mose bror, kan tala. Jeremia ville inte tala mer i Herrens namn och försökte tiga, men ”då blev det som en brinnande eld i mitt hjärta”. Han fick ge efter. ”Här är jag, sänd mig!” uttalade Jesaja villigt, efter att ha fått sina synder förlåtna.

Också Jesu lärjungar fick ge sin jakande respons till Guds kallelse och blev apostlar (sändebud). Paulus mötte sin moraliske överman på väg till Damaskus och fick höra att han var ett redskap som Herren utvalt. Därefter ”började han genast predika i synagogorna” (Apg. 9:20).

Den som har blivit kallad att gå och predika, bör göra det. Det finns alltså en tvingande kraft i uppdraget att förkunna Guds ord. Kallelsen att tala sanningens ord gäller både i förhållande till folket och till makten. Guds ord är ju överordnat överheten. Det fick farao erfara i Egypten liksom kung David i Jerusalem. Johannes döparen sade ett sanningens ord till Herodes, Jesus till Pilatus och Paulus till kung Agrippa.

Från maktens synpunkt blir denna Guds sändebuds taleplikt till en skyldighet att lyssna, som kan bejakas i fall där överheten är beredd att underordna sig Guds ord. Då blir Johannes huvud inte serverat på ett fat och Jesus inte korsfäst. I stället böjer sig en kung, som David gjorde, under Natans domsord: ”Du är den mannen.” Kungen välkomnar Guds ord – både lag och evangelium.

I det första tillägget till den amerikanska konstitutionen (i rättighetsförklaringen) kommer denna ordning till uttryck genom följande ord: ”Kongressen skall inte ... förbjuda det fria utövandet av religion; eller inskränka yttrandefriheten, eller pressfriheten; ...”

Det betyder att den offentliga makten har att lyssna till och välkomna den som förkunnar Guds ord – utan att undertrycka eller censurera sådant tal. Bakgrunden var naturligtvis att många predikanter och kristna i det gamla Europa inte tillåts att tala fritt och att de amerikanska kolonierna hade blivit en tillflykt för många som blivit utsatta för konfessionell förföljelse i hemlandet. Det var viktigt att värna sanningen och dess fria förkunnelse i det nya landet.

Åtskiljandet av kyrka och stat hade i USA ursprungligen det syftet att skydda kyrkan och dess röst från den politiska makten och dess intressen, snarare än tvärtom (en sekulariserad perversion). Denna tanke vilar tryggt

på erkännandet av Jesus som Herre och hans Ord som normerande för allt mänskligt liv – inklusive för den politiska sfären.

Vi svenskar, och många européer, har ofta uppfattningen att amerikaner kan vara högljudda. Jag har ibland funderat över om det kan ha sin förklaring i att religions- och yttrandefriheten har haft sitt starkaste fäste just i USA. Det är verkligen en del av amerikansk kultur att få fritt uttrycka sin uppfattning och argumentera för den. Svensk och europeisk kultur kanske kan beskrivas som mer fin känslig och möjligen aningen ängslig: "Kan man säga så?" "Så får man väl inte tycka?"

Abortfrågan är ett tydligt och illustrativt exempel. Den frågan diskuteras öppet och passionerat och en stor del av den amerikanska befolkningen är motståndare till abort (*pro-life*). I Sverige har *ett* parti varit emot abort, men varit tvunget att byta uppfattning för att få vara med i folkförsamlingen och maktens korridorer. Det är ett parti som har många kristna väljare – som dessvärre också påverkats i samma riktning. Motståndet mot dödandet av de små, ofödda, har påtagligt försvagats i den kristna förkunnelsen i vårt land.

Inte heller har religions- eller yttrandefriheten haft eller har samma starka ställning i vårt land som i USA. Men oavsett land är den avgörande faktorn för friheter nas faktiska ställning, i vilken utsträckning folket använder sig av och åberopar dessa friheter i praktisk handling.

Ju mer det brinner i hjärtat hos predikanten att tala Guds ord, ju svårare blir det för honom att tiga och desto mer ovetat är han beredd att ta för Kristi skull. Och omvänt, om det känns mindre angeläget att ställa sig på torget och tala Guds ord, desto mer minskas det faktiska utrymmet för att

säga det som kan uppfattas som obekvämt. Men när vi tystnar i abortfrågan och andra "kontroversiella" frågor, är det då Kristus vi följer – eller är det världen?

Och den som i lutherska anda tror på det allmänna prästadömet, kan inte heller på avstånd peka finger åt en feg eller kompromissande predikant. Vi är ju alla präster. Vi har alla att "förkunna Guds härliga gärningar" (1 Petr. 2:9). Så frågan till Jesaja riktas till oss alla: "Vem vill vara vår budbärare?" (Jes. 6:8.)

Om inte vi kristna som givit upphov till religions- och yttrandefriheter, vill värna dessa genom att använda dem när det kan kosta, vem ska då göra det? Om vi inte vill och är beredda på kamp och kontroverser, kan vi då förvänta oss något annat än att frihetens fönster stängs och vi helt tystnar?

Martin Luther framstår som en stor kulturpersonlighet och föregångsman inom ett annat område som i dag är högst kontroversiellt och där det är viktigt att den bibliska förkunnelsen inte tystnar, nämligen frågorna om kropp, kön och äktenskap. Rune Imberg sätter i en längre uppsats in Luthers banbrytande teologiska och kulturella bidrag i dessa frågor i det större kyrkohistoriska sammanhanget, s. 9–19. Undertecknad skriver om hur den bibliska tanken på jämställdhet mellan man och kvinna inför Gud och som Guds avbild riskerar att drivas för långt, om de faktiska skillnaderna mellan könen tonas ned och undertrycks, s. 20–30.

Men vi börjar med en uppdatering vad gäller intresset för C. O. Rosenius i vår närmaste omgivning. Ciceron är Erik J. Andersson, s. 4–8.

Peter Henrysson

redaktör